

MAGASIN

05

VERDENS
MEST
AMBITIØSE
PLAN

08-09

JEG ER IKKE BANGE
FOR AT STILLE KRAV

12-13

VERDENSMÅLENE
GIVER OS EN FÆLLES SAG

14

DET ER LIGESOM
MED ROMKUGLER

16-17

TRUET DANSK
KIRSEBÆR ER
VERDENS
SUNDESTE

22

MAN SKAL
SURFE, HVOR
DER ER BØLGER

Udgiver

Sorø Erhverv
Rådhusvej 8
4180 Sorø
10. udgivelse / juni 2019
Oplag 3.000 stk.

Ansvarshavende redaktion

Laila Haunstrup Bregner Carlsen
Erhvervschef

Redaktion

Laila Haunstrup Bregner Carlsen
Signe Foersom

Grafisk design

Art Director Tina Nisted Ekstrøm
nistedbruun.dk

Fotos

Fotograf Jakob Vind

Disclaimer

Dette magasin indeholder alene generel oplysning og kan ikke anses at have karakter af rådgivning. Alle rettigheder forbeholdes.

ISBN 978-87-997796-0-4

9 788799 779604

03
BÆREDYGTIGHED ER
NØGLEN TIL FREMTIDENS
DYGTIGE MEDARBEJDERE

04
EN VIGTIG OG
NØDVENDIG OMSTILLING

05
VERDENS MEST
AMBITIØSE PLAN

06-07
PLASTIC ER STADIG
FREMTIDEN – HVIS DET
BLIVER BEHANDLET
RIGTIGT

08-09
JEG ER IKKE BANGES FOR
AT STILLE KRAV

10-11
DET ER DEROVRE, VI KAN
GØRE EN FORSKEL

12-13
VERDENSMÅLENE
GIVER OS EN FÆLLES
SAG

14
DET ER LIGESOM
MED ROMKUGLER

15
DET GIVER MENING
– OG VI MENER DET

**GENANVENDELSE
HAR FØRSTE PRIORITYET
I STENSTRUP**

16-17
DE KÆMPER FOR AT
HÅNDBERE FREMTIDENS
KLIMAUDFORDRINGER

TRUET DANSK KIRSEBÆR
ER VERDENS SUNDEST

20-21
MAN SKAL SURFE,
HVOR DER ER BØLGER

23
FN'S VERDENSMÅL NR.
3 "SUNDHED OG TRIVSEL"
SKAL STÅ HØJT PÅ VORES
FÆLLES ERHVERVS-
AGENDA

24
BÆREDYGTIGHED
ER INGEN HINDRING
– TVÆRTIMOD!

25
TILBUD & AKTIVITETER

BÆREDYGTIGHED

er nøglen til fremtidens dygtige medarbejdere

I dette nummer af Sorø Erhvervs magasin sætter vi fokus på FN's verdensmål for en bæredygtig fremtid og stiller skarpt på, hvordan lokale virksomheder allerede er langt fremme på den vigtige dagsorden.

Bæredygtighed er kommet for at blive, og som virksomhed bør man arbejde mindst lige så seriøst med sin bæredygtighed, som man gør med effektivisering, produktudvikling eller andre uundværlige dele af forretningen.

Det er der flere gode grunde til. Nogle vil mene, at det vigtigste er, at man bidrager til en bedre verden.

Med et glimt i øjet plejer jeg at sige, at som erhvervschef er det nu ikke dét, jeg først tænker på. Jeg hæfter mig snarere ved, at flere og flere peger på, at bæredygtighed betaler sig. OECD peger nu på, at bæredygtighed kan måles direkte på bundlinjen. Det er jo nok så væsentligt.

Lige så væsentligt er det, at bæredygtighed kan have afgørende betydning for rekrutteringen af nye medarbejdere. Kampen om

fremtidens kvalificerede arbejdskraft er godt i gang, og til trods for automatiseringen og udviklingen af avanceret teknologi er det stadig adgangen til de helt rigtige medarbejdere, som er den allervigtigste parameter for, om en virksomhed kan realisere sit vækstpotentiale.

Her kommer bæredygtigheden og FN's verdensmål ind i billedet. For det betyder noget for fremtidens medarbejdere. De unge i dag ser ikke klimaansvarlighed og socialt engagement som "nice to have", men som "need to have" – og det er helt naturligt for dem at til- og fravælge potentielle jobs på basis af arbejdsgiverens tilgang til bæredygtig og socialt ansvar. De unge forventer med andre ord, at man som arbejdsgiver bidrager til samfundet som en integreret del af virksomhedens aktiviteter, som det hedder i en rapport fra Deloitte.

I Sorø Kommune arbejder alle folkeskoler med FN's verdensmål. For de børn, som går i skole i dag, vil det at forholde sig til FN's verdensmål og til global bæredygtighed være en helt naturlig del af den viden, de møder verden og arbejdslivet med.

Så virksomheder, der ønsker at kunne tiltrække de bedste medarbejdere i fremtiden, gør klogt i at granske forretningsmodellen og se, hvordan man bedst gør sin virksomhed mere bæredygtig.

Og så gør det vel heller ikke noget, at man bidrager til en bedre verden, vel?

Rigtig god læselyst!
Laila B. Carlsen
Erhvervschef

Fotograf: André Andersen

En vigtig og nødvendig OMSTILLING

FN's verdensmål handler om en nødvendig global omstilling som alle – både erhvervsliv, kommuner og borgere – bør tage alvorligt

Sorø Kommune har, som en af de første kommuner i landet, vedtaget en vision, der orienterer sig mod FN's verdensmål. Men det er ikke kun kommunen og borgerne, som skal forberede sig på nye tider. Også erhvervslivet bør tage pejling efter den nye dagsorden.

"I et globalt perspektiv er der behov for, at vi ændrer adfærd på en række områder. FN's verdensmål er startskuddet på en fælles omstilling, som er både vigtig og nødvendig," siger borgmester Gert Jørgensen.

"Set i et virksomhedsperspektiv kan man se, at markederne rykker sig hurtigt og kraftfuldt. Ikke kun i forhold til den teknologiske udvikling, men også i forhold til efterspørgslen efter bæredygtige produkter og løsninger. Kapitalen flytter sig i retning af det bæredygtige. Hvis man som virksomhed vil være fremsynet, så skal man se på, hvor markedet og finansieringen bevæger sig hen."

Tag bæredygtighed seriøst

Erhvervslivet har længe haft fokus på automatisering, effektivisering og optimering af

både produkter og af resultat. I de kommende år vil bæredygtighed blive et begreb, man som virksomhed skal tage lige så seriøst.

"Jeg mener, at bæredygtighed og resourceoptimering er noget, man som virksomhed er nødt til at have med i sin strategi. Der er ikke udsigt til, at skatter og afgifter på ressourcer bliver lavere. Tværtimod. En ressource som vand bliver ikke ved med at være rigelig, så allerede i dag bør man fokusere på at optimere sit forbrug," siger Gert Jørgensen.

Klar til skrappe krav?

Virksomhederne må også forberede sig på at blive mødt med endnu skrappe krav, når de skal levere til eksempelvis kommuner.

"Der er nu en tendens til, at de større og mere velhavende kommuner begynder at stille skrappe krav til deres leverandører. For eksempel stiller Københavns Kommune krav til, hvilken type brændstof deres leverandører kører på. Der er vi slet ikke i Sorø Kommune, men jeg tror, at man

som virksomhed skal forberede sig på, at der vil blive stillet flere krav, ikke kun til produkterne, men også til måden man fremstiller dem eller måden man leverer sin service på. Hvis man er blind for den tendens, risikerer man at male sig selv op i et hjørne," siger Gert Jørgensen.

Tager sin egen medicin

Gert Jørgensen fortæller, at netop resourceoptimering er noget, der bliver arbejdet meget med i Sorø Kommune.

Kommunen har blandt andet udskiftet konventionelle pærer til LED-lys i alle kommunens haller, og er kommet godt med i forhold til affaldssortering og øget genanvendelse. Kommunen er desuden i gang med at etablere et nyt kraftvarmeværk i samarbejde med AffaldPlus, hvilket vil sikre næsten CO2-neutral fjernvarme, fordi varmekilden bliver biomasse i stedet for naturgas.

"Så vi bestræber os på at tage vores egen medicin," siger Gert Jørgensen.

Borgmester Gert Jørgensen er medlem af Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, som har ansvaret for den regionale erhvervsfremmeindsats over hele landet.

Også her er der fokus på cirkulær økonomi, grøn omstilling og miljø, fortæller Gert Jørgensen. "Det betyder, at der fra flere sider vil være udviklingsmidler til at understøtte bæredygtighed," siger han.

VERDENS MEST ambitiøse plan

Den farverige cirkel og de 17 ikoner dukker op alle vegne for tiden.
Men hvad er FN's verdensmål egentlig?

Verdensmålene er en række udviklingsmål, der gælder hele verden og omfatter alt fra sult og fattigdom til vækst, innovation og infrastruktur. Målet er at bane vej for en mere lige og bæredygtig udvikling for hele klodens befolkning, og verdensmålene betragtes som den mest ambitiøse plan nogensinde.

Bæredygtighed

Verdensmålene handler om de tre dimensioner af en bæredygtig udvikling: Økonomisk, social og miljø- og klimamæssig bæredygtighed. Verdensmålene består af 17 konkrete mål og 169 delmål, som forpligter alle FN's medlemslande til at afskaffe fattigdom og sult i verden, bekæmpe ulighed, sikre god uddannelse og anstændige job og bedre sundhed til alle samt skabe mere vækst. Verdensmålene fokuserer desuden på at fremme sikkerhed og fred samt styrke internationale partnerskaber.

Verdensmålene er vedtaget af verdens stats- og regeringsledere på et FN-topmøde i september 2015. Siden har mange af verdenslande integreret målene i deres nationale udvik-

lingsplaner, og verden over arbejder virksomheder og organisationer med at finde ud af, hvordan netop de kan arbejde med verdensmålene.

Verdensmålene i Danmark

Den danske regering har i 2017 udarbejdet en handleplan for Danmarks arbejde med verdensmålene, hvor regeringen opfordrer alle aktører til at engagere sig i indsatsen – med den offentlige sektor som primus motor. Ambitionen er, at Danmark skal være et foregangsland inden for grøn omstilling og energieffektivitet.

Sorø er helt i front

Sorø Kommune er en af de første kommuner i Danmark, hvor byrådet har besluttet at gøre verdensmålene til en del af kommunens vision. I den kommunale organisation bliver verdensmålene brugt i udviklingen af kommunens service til borgerne. Men også erhvervslivet og kommunens borgere skal med, hvis vi for alvor skal bidrage til den bæredygtige omstilling og skabe bæredygtig vækst til glæde for fremtidens generationer.

PLASTIC ER STADIG FREMTIDEN

– hvis det bliver behandlet rigtigt

I en tid, hvor plast er upopulært, satser plastfabrikanten Don Plast i Sorø på genbrugsmaterialer. De mener, at debatten om plastic er alt for unuanceret.

Plastic er en af tidens store miljøsyndere. Vi hører om mikroplast i naturen, og vi ser billeder af plastic, der flyder rundt i havene. Men plastic er også en vigtig del af vores hverdag og umulig at undvære. Det interessante er, hvordan virksomheder, der producerer plast, håndterer dette dilemma: At der på den ene side er en uvilje mod plast, og at materialet på den anden side er en nødvendighed i vores dagligdag.

Det dilemma har Don Plast i Sorø, der blandt andet producerer plastemballage til fødevarerindustrien, valgt at håndtere ved at bruge tæt ved 100 procent genbrugsplast i deres produkter.

"I takt med den megen fokus på plastic er efterspørgslen efter produkter lavet af genbrugsmaterialer vokset enormt. Flere af vores kunder og samarbejdspartnere markedsfører sig på, at deres emballage er lavet af genbrugsmaterialer," fortæller Claus Rosenfeldt. Han er en af de to ejere af Don Plast, der blandt andet leverer emballage og bakker til sushi og chokolade, men også til elektronik og medicin. De 20 medarbejdere producerer 50 millioner stykker emballage om året, hvoraf en stor del går til eksport.

"VI VIL RIGTIG GERNE GØRE NOGET FOR MILJØET, MEN VI ER OGSÅ EN VIRKSOMHED, SOM TAGER AFSÆT I, HVAD KUNDERNE EFTERSPØRGER."

CLAUS ROSENFELDT
EJER, DON PLAST

PLASTFLASKER ER DET BEDSTE

"De tynde plastflasker fra kildevand er meget udskældte, men rigtige gode at genanvende, fordi det er rent materiale," fortæller Claus Rosenfeldt. Genbrugsplasten kommer i store ruller fra England. Rullerne køres igennem fabrikkens maskiner, hvor bakkerne og emballagen trykkes ud, som var de småkager.

DEBATTEN ER UNUANCERET

På Don Plast mener man, at debatten om plastic er for unuanceret. Catrine Ohmsen, der er leder af produktionen siger: "Der er det konventionelle plastic lavet ud af olie, og der er bioplast, der laves ud af plantemasse fra for eksempel sukkerrør. Man skulle tro, at bioplast er fremtiden, men så enkelt er det ikke. Der findes konventionel plast, som er nedbrydeligt, og bioplast, som ikke er ned-

brydeligt. Problemet er, at hvis man blander det konventionelle plast med bioplasten, så kan det ikke genanvendes. Så det vigtige er at have ensartede plastmaterialer, så de kan genanvendes," siger Catrine Ohmsen.

KUNDERNE VISER OS VEJEN

Plastic er blevet genanvendt de sidste 20 år. I starten for at spare omkostninger i produktionen, men siden er der kommet en efterspørgsel efter genbrugsplast på grund af miljøhensyn.

"Vi vil rigtig gerne gøre noget for miljøet, men vi er også en virksomhed, som tager afsæt i, hvad kunderne efterspørger nu og i fremtiden," siger Claus Rosenfeldt. Han tror på, at en mindre virksomhed klarer sig bedst ved at lave små kontinuerlige forbedringer i modsætning til store virksomheder, der har den økonomiske kraft til at sætte en dagsorden.

ALLE FORTJENER EN CHANCE

Virksomheden tager ikke kun ansvar for miljøet, men tager også et socialt ansvar og har haft flere flygtninge ansat blandt andet fra Irak og Afghanistan. En af de mere pudsige ansættelser var en flygtning som var plastikkirurg, men fordi hans uddannelse ikke gjaldt i Danmark, var han hos Don Plast, indtil han kom videre i andet arbejde. Andre flygtninge er blevet i virksomheden.

"Vi mener, at alle fortjener en chance, og det er vigtigt for os at skabe en god arbejdskultur, hvor medarbejderne har lyst til at være i lang tid," siger Claus Rosenfeldt.

JEG ER IKKE BANGE FOR AT STILLE KRAV

Henrik Jørgensen sætter en ære i at uddanne lærlinge i slagterfaget, og det er ingen hindring, at man er ordblind. Bare man er klar til at tage fat.

Henrik Jørgensen var 11 år, da han fik sit første job som opvasker i en slagterforretning. Det blev begyndelsen på en lang karriere med koteletter og culotter – foruden de tusind andre ting, man skal kunne som selvstændig gourmetslagter, som det hedder på moderne fint uddannelsesdansk. Gennem knapt 32 år har han drevet sin egen slagterbutik, Mad med mere, i Dianalundcentret. Og

**"DE KOMMER RUNDT OVER
DET HELE, SÅ NÅR DE ER
FÆRDIGE, KAN DE VIRKELIG
NOGET. DER ER BRUG FOR
GODE FOLK I BRANCHEN, OG
JEG VIL GERNE GØRE MIT TIL
AT GIVE FOLK EN CHANCE."**

**HENRIK JØRGENSEN
SLAGTER**

han er blevet mere og mere optaget af at lære håndværket videre til unge mennesker, der, ligesom han selv, ikke skal den boglige vej.

I øjeblikket har han ikke færre end tre lærlinge, to slagterlærlinge og en på delikatesselinjen. En af de tre lærlinge, Mads Petersen, er svært ordblind. Men det afskrækkede ikke Henrik Jørgensen fra at tilbyde ham lærepladsen.

"Vores fag tiltrækker mange som ikke er bogligt stærke. Jeg har haft ordblinde lærlinge før. Det kræver noget af os alle sammen, fordi vi skal opfinde nogle måder at løse hverdagens opgaver på. Men det kan godt lade sig gøre. Og jeg er ikke bange for at stille krav. Hvis en fyr som Mads får anerkendelse for det, kan han, så rejser han sig op og får mere og mere medvind i livet," siger Henrik Jørgensen.

KÆFT, TRIT OG RETNING

Det er ikke kun i forhold lærlingearbejdet, at Henrik Jørgensen stiller krav. Mads er også stærkt overvægtig, og også her meldte Henrik Jørgensen klart ud.

"Jeg sagde til ham: 'Jeg vil gerne tage dig i lære, men du skal tabe 30-40 kilo. Og jeg mener det.' Nu har han tabt 23. Jeg tror på, at det kan lade sig gøre, men der er brug for, at nogen skubber til ham, og det gør jeg," siger han. Han fortæller om tidligere lærlinge, som kommer forbi og siger tak for, at han lærte dem disciplin, som de har kunnet bruge sidenhen.

"Kæft, trit og retning lyder måske ikke så pænt. Men jeg mener det. Man skal kunne tage imod en besked, og man skal være med til at trække læsset som et team – også når det går rigtig stærkt," siger han. Til gengæld kan man lære en masse. Meget mere end man gør hos en supermarkeds slagter for slet ikke at tale om på et slagteri, mener Henrik Jørgensen.

"Her lærer de det hele. At skære kød op, tilberede det, lave tilbehør og vejlede kunderne. De kommer rundt over det hele, så når de er færdige, kan de virkelig noget. Der er brug for gode folk i branchen, og jeg vil gerne gøre mit til at give folk en chance."

MEGA FEDT

Spørger man Mads Petersen, hvad han synes om at stå i lære hos en skrap slagtermester, kommer svaret prompte.

"Det er mega fedt at være et sted, hvor der er en god chef, gode kolleger og plads til både fis og ballade og seriøsitet. Henrik kan godt være skrap, men jeg ved, at han vil mig det bedste. Han er ikke ligeglad. Man kan mærke, at han holder af sine ansatte, og det er dejligt, at han giver én et skub i den rigtige retning," siger han.

**"DET ER
MEGA FEDT
AT VÆRE ET STED,
HVOR DER ER EN
GOD CHEF,
GODE KOLLEGAER
OG PLADS TIL BÅDE
FIS OG BALLADE
OG SERIØSITET."**

**MADS PETERSEN
SLAGTERLÆRLING**

"DET ER DEROVRE, VI KAN GØRE EN FORSKEL"

Virksomheden Elvang har skabt 200 jobs i Peru og er med til at sikre en bedre levestandard for fattige højlandsbønder, som lever af at sælge uld fra alpakaen.

Kort efter, at Lasse og Tina Elvang havde mødt hinanden, drog de på rygsækrejse til Sydamerika. Højt oppe i Andesbjergene i Peru mødte de for første gang alpakaen,

som ligner en lama, men tilhører kamelfamilien. Den lever i 3.000-5.000 meters højde og har en helt særlig blød uld med en exceptionelt høj isoleringsevne. Parret rejste

hjem med rygsækken fuld af alpaka-klæder, som vennerne og familien skulle have som gaver. Og netop vennernes begejstring over de tynde, bløde, varme tæpper var det, som gav parret et hint om, at her lå der måske en forretningsmulighed.

"På det tidspunkt fandtes alpaka lidt i beklædning, men slet ikke i boligtekstiler i Danmark. Der var simpelthen et hul i markedet," fortæller Lasse Elvang, som er uddannet økonom. "Det gav os mod på at starte en virksomhed baseret på design og import."

Social ansvarlighed med fra starten

På Peru-rejsen var parret også blevet dybt berørt af mødet med den massive fattigdom

i landet, og da Tina netop havde skrevet speciale om menneskerettigheder, var det indlysende, at social ansvarlighed skulle være en integreret del af forretningen. De vendte tilbage til Peru for at afsøge markedet

Lasse Elvangs gode råd om import fra tredje verdenslande:

"DET ER VIGTIGT AT TÆNKE SIT IDÉGRUNDLAG IGENNEM FRA STARTEN. OG SÅ GÆLDER DET OM AT VÆLGE DE RIGTIGE PRODUCENTER AT SAMARBEJDE MED."

for mulige samarbejdspartnere og fandt hurtigt frem til en leverandør, som var lysår foran de øvrige, når det gjaldt netop den sociale ansvarlighed.

"Fabrikken havde en læge og en tandlæge ansat, så medarbejderne kunne få gratis lægehjælp, hvilket bestemt ikke er almindeligt i Peru. Desuden arbejdede virksomheden

på at få direkte kontakt til alpaka-hyrderne oppe i bjergene og tilbyde dem uddannelse i, hvordan de kunne klippe dyrene på en måde, så de kunne få en højere pris for ulden. Det betød, at hyrderne fik en bedre pris, og at virksomheden fik en bedre uldkvalitet," fortæller Lasse Elvang.

Bløde pakker hitter

I 2004 var Lasse og Tina klar til at prøve kræfter med det internationale marked for boligtekstiler. De fyldte bagagerummet med alpaka-laidere i Tinas nordiske designs og satte kursen mod verdens største boligtekstilmesse i Frankfurt. Og derfra er det kun gået en vej: Opad. 2018 var virksomhedens bedste år til dato, og der er intet, der tyder på, at interessen for de bløde pakker vil aftage. Tværtimod.

Efter at have eksperimenteret med at udvide sortimentet til også at omfatte bomuldsprodukter, har Elvang nu besluttet at vende tilbage til udgangspunktet, alpakaen. "Det er alpakaen, vi brænder for," som Lasse Elvang siger.

Elvang designer og sælger high end boligtekstiler og fashionprodukter. Ca. 80 procent af omsætningen kommer fra eksport til især Tyskland, Sverige og Norge, men også til lande som USA, Kina og Japan.

Elvang oplever et stigende fokus hos både forhandlere og slutbrugere på fairtrade og bæredygtighed.

FAKTA

I 2010 blev Elvang WFTO-certificeret af World Fair Trade Organisation. I 2018 opnåede Elvang den højeste certificering hos WFTO som "Guaranteed member". Certificeringen omfatter både arbejdstagerrettigheder, dyrevelfærd og miljø og har særligt fokus på marginaliserede producenter som fx kaffebønder. Kun to danske virksomheder er WFTO-certificeret som "Guaranteed member".

VERDENSMÅLENE giver os en fælles sag

"Vores miljøfiltre gør en stor forskel rundt om i verden, men FN's verdensmål har givet os en fælles sag at kæmpe for," siger direktør Frank Poulsen fra Simatek.

Frank Poulsen, der er direktør i virksomheden Simatek, er meget bevidst om, hvilke af FN's verdensmål, som virksomheden er med til at understøtte.

"Vi har udviklet miljøfiltre i mange år, der hjælper på arbejdsmiljøet i fabrikker og i samfundet generelt, men FN's verdensmål giver os et fælles sprog, og jeg tror, det er med til at gøre medarbejderne mere stolte," siger han.

Frank Poulsen medgiver, at filterteknik måske ikke i sig selv er det mest sexede, men hvis han fortæller, at virksomheden

hjælper med at reducere CO2-udslippet i verden og passer på miljøet, så lytter folk.

"Alle har hørt om verdensmålene, og alle ved, at det er nødvendigt at passe på vores planet," siger han.

Ekspert i eksplosion

Simatek startede med at producere miljøfiltre og andre maskiner til korn og foderstofbranchen i begyndelsen af 1980'erne. Virksomheden har siden specialiseret sig i miljøfiltre til anlæg med eksplosionsfare og

leverer i dag filtre til virksomheder inden for en lang række forskellige brancher.

Virksomheden har over 10.500 installationer i mere end 80 lande. Et anlæg kan for eksempel være 16-17 meter højt og tre til fire meter bredt. Indeni hænger lange filtre i form af stofposer, der suger luft ind, så støv og restprodukter samler sig på posen, for derefter at puste luft igennem, så støv og restprodukter falder til jorden og kan indgå i produktionen på ny eller udskilles og destrueres. Filtrene kan bruges i produktioner

med meget støv. Her suger de støvet til sig som en støvsuger, så det ikke går i lungerne på medarbejderne – og ikke ryger ud gennem skorstenen.

"Vi beskytter miljøet, og vi beskytter de mennesker, der arbejder på fabrikken, og de mennesker, der bor omkring fabrikken," siger Frank Poulsen og henviser til verdensmål nummer 11 om at forbedre luftkvaliteten inden 2030.

Miljøviden i høj kurs

Dokumentation er afgørende for Simatek. Medarbejderne er højuddannede specialister som for eksempel ingeniører og tekniske tegnere, som bruger meget tid på at dokumentere effekten af filtrene.

"Hvis der står i vores brochure, at et miljøfilter kan spare 30 procent energi, skal det være helt sikkert, at kunden oplever, at han minimum sparer 30 procent energi. Det er også vigtigt at dokumentere sammenhængen mellem bæredygtighed og økonomiske besparelser for kunden, så det giver mening at sige ja til en miljørigtig løsning," siger Frank Poulsen.

Simatek arbejder blandt andet sammen med et firma i udlandet, der vil genbruge plast fra husaffald som brændselsressource i cementproduktion, så de undgår at importere kul.

FAKTA

Simatek producerer miljøfiltre til virksomheder inden for bl.a. korn og foderstoffer, mælkepulver, genbrugsplast, kemikalier og andre brancher.

"JEG OPLEVER, AT DER EN STOR INTERESSE UDE I VERDEN FOR DANSK CLEANTECH OG VIDEN OM MILJØ. DEN FORTÆLLING ER VERDENSMÅLENE OGSÅ MED TIL AT UNDERSTØTTE."

FRANK POULSEN, DIREKTØR

Det er ligesom med romkugler ...

Kan din virksomheds affald blive en anden virksomheds guld? Sorø Kommune samarbejder med Dansk SymbioseCenter om at styrke symbioserne på Sjælland.

Egentlig handler det om sund fornuft. At se på sit forbrug og sin produktion og sørge for at begrænse spild og genbruge det, som kan genbruges. Omtrent som når bageren giver sit daggamle wienerbrød nyt liv ved at trille det til romkugler.

Typisk vil man i en virksomhed først se på de store poster som energiforbrug, vand, varme og råvarer. Men der kan også være et potentiale andre steder i virksomheden.

"Måske får man leveret materialer pakket i papkasser og flamingo. Og måske sen-

der man selv produkter videre, der også skal pakkes ind. Så er det oplagt at se på, om man kan genbruge noget af emballagen direkte. Det giver mindre affald og samtidig kan man spare på indkøb af ny emballage," siger Peter Dorff Hansen, leder af Natur og Miljø i Sorø Kommune.

Han og en af hans medarbejdere i Sorø Kommunes Teknik og Miljøafdeling har været på kursus hos Dansk SymbioseCenter og fået viden og værktøjer til at kunne foretage en indledende screening af virksomheder for

at finde potentialer for ressourceoptimering og mulige symbioser.

"Hvis virksomheden er interesseret i det, kan vi tilbyde at tage en snak om eksempelvis ressourceforbruget eller virksomhedens håndtering af affald," siger Peter Dorff Hansen. "Noget, som er et spild- eller et restprodukt fra én virksomhed, kan være en ressource hos en anden virksomhed. Hvis man kan optimere sin drift og begrænse sit spild, så er der noget at hente. Også på bundlinjen."

DET GIVER MENING

– og vi mener det

Hos DBI Plastics A/S sætter man en ære i at spare på ressourcerne.
Og ikke kun forretningens skyld.

Karina Karl er Plant Manager i DBI Plastics A/S, som har arbejdet med optimering af produktion og processer gennem mange år.

I DBI Plastics A/S er symbiosetankegangen ikke ny. Her arbejder man løbende med at optimere produktion og processer. Karina Karl er produktionsansvarlig i virksomheden. Hun siger:

"I år har vi givet affaldshåndteringen et løft, så vi nu sorterer endnu mere, og vi har også lige skiftet til rengøringsmidler, som er godkendt til levnedsmiddelindustrien. Så vi foretager hele tiden små justeringer for at gøre det bedre. Vi har KPI'er, som vi følger op på dagligt, ugentligt og månedligt, så vi får

en fornemmelse af, om der er noget, vi skal arbejde med at forbedre. Vi skal opføre os ordentligt – også i forhold til resourceforbrug. Det er helt grundlæggende vores filosofi."

Den løbende optimering er forankret hos Karina Karl samt den systemansvarlige og en medarbejder med særligt ansvar for procesoptimering. Men det er medarbejderne i produktionen, som spiller hovedrollen, mener Karina Karl.

"Vi lytter meget til medarbejdernes input. Det er dem, der er tættest på produktionen, og de får ofte gode ideer til, hvordan noget kan gøres bedre," siger hun.

**"NOGET, SOM ER ET
SPILD- ELLER ET
RESTPRODUKT FRA
ÉN VIRKSOMHED,
KAN VÆRE EN
RESSOURCE HOS
EN ANDEN
VIRKSOMHED."**

PETER DORFF HANSEN
LEDER NATUR OG MILJØ
SORØ KOMMUNE

Er du klar til SYMBIOSE?

Symbiosetankegangen handler om at se på hele sin virksomheds forbrug og produktion. Er der spildprodukter eller rester, som kan minimeres eller bruges bedre – enten i selve virksomheden eller hos en anden virksomhed?

Virksomhedstilsyn

Sorø Kommunes virksomhedstilsyn tilbyder inspiration til virksomheder. Ønsker man en rigtig screening og professionel rådgivning omkring symbiosemuligheder, kan man kontakte Dansk SymbioseCenter eller en privat rådgiver.

Dansk SymbioseCenter

Dansk SymbioseCenter ligger i Kalundborg, som også er hjemsted for verdens første industrisymbiose med en cirkulær tilgang til produktion. Symbiosen er et partnerskab mellem otte offentlige og private virksomheder i Kalundborg, og hovedprincippet er, at en reststrøm i en virksomhed bliver til en ressource i en anden virksomhed. Det gavner både klimaet, miljøet og økonomien.

GENANVENDELSE har første prioritet i Stenstrup

Sydvestsjællands Kloakservice er specialister i at genanvende olie, benzin og vand affald fra private, erhvervskunder og tankstationer. Det skyldes til dels en innovativ arbejdskultur.

I hele landet hos erhvervskunder og olie-benzinselskaber ligger nedgravede tanke med en kapacitet på 8.000 til 100.000 liter. Der er en lovpligtig inspektion af tankene hver 10 år, hvor de rengøres og undersøges for tæring og utætheder, så der er sikkerhed for, at benzin og olie ikke siver ud i jorden og grundvandet.

Når tankene og rørsystemerne er rengjort og undersøgt, lukkes de til, og der foretages en vakuumtest. Via avanceret lytteudstyr undersøges det, om tanke og rør er tætte. Efter inspektionen skal olieaffaldet håndteres. Dette gælder også det bedste indsamlet affald fra olie- og benzinduskillere.

De bedste

Inspektioner og håndtering af olieaffald er Sydvestsjællandsk Kloakservice (SVS Kloakservice) specialister i. Ja, de bedste simpelthen.

I stedet for at køre olie-, benzin- og vandblandingerne direkte til destruktion, kører de affaldet hjem til behandling på deres egen godkendte "kap. 5 modtagestation", hvor de renser og genanvender det. Hovedparten af det indsamlede affald er vand, der renses og genbruges til genfyldning af olieudskillere og til spulevand ved tankrensninger. "Det nemmeste er at køre affaldet til destruktion og betale den pris det koster, men det er både dyrere og mere skadeligt for miljøet, og den

ekstra transport med bilerne udleder ekstra CO2," siger Lars Hansen. Han er direktør for SVS Kloakservice, der udover de traditionelle slamsugeropgaver har specialiseret sig i arbejdet med olieaffald.

Siden 2005 har familievirksomheden inspiceret og rensset benzin- og dieseltanke og olieudskillere, og samarbejder med næsten alle benzin- og olieselskaber i Danmark.

Genanvender 94 procent af olieaffaldet

Hemmeligheden bag genanvendelsesmiraklet i Stenstrup er virksomhedens modtagestation, som består af nogle store tanke og filteringsanlæg.

Virksomhedens biler suger olieaffaldet op fra tankene og olieudskillerne på tankstationer og vaskehallerne. De kører affaldet til modtagerstationen i Stenstrup og læsser det op i en container, hvor grus og småsten falder til bunds. Derefter pumpes væsken over på tanke, hvor den står og udskiller. Olien flyder op mod overfladen, mens slam og vand udskilles i andre lag. Vandet frasorteres og filtreres til genbrug, den blandede oliedel frasorteres og køres til afbrænding på Fortum eller anden godkendt modtager, og slammet der udgør ca. seks procent, deponeres hos en godkendt modtager. Sand, sten og grus sorteres fra til genbrug i asfaltindustrien.

De gamle medarbejdere er de innovative

SVS Kloakservice sætter en ære i at løse udfordringer med affald og komplicerede arbejdsopgaver. De har importeret luftbor fra USA til Air Digging, så der kan udføres gravearbejde i områder med mange kabler, rør og andre forhindringer, og de har de mest avancerede slamsugerbiler i landet. Lars Hansen mener, man skal have et kreativt mindset for at arbejde i virksomheden.

"Vi er gode til at sparre med hinanden. Det er ofte de gamle folk nede på værkstedet, som har en idé til en løsning, fordi de kan trække på deres erfaringer," siger han. For eksempel kom ideen med en særlig opsamlingscontainer på modtagerpladsen fra en af de ældre medarbejdere. Den idé minimerede rensning af oplagringstankene med 90 procent.

Innovation har efter Lars Hansen ikke noget med alder at gøre. Det handler om en kombination af viden, erfaring og evnen bruge sin sunde fornuft og sine sanser.

"DET ER OFTE DE GAMLE FOLK NEDE PÅ VÆRKSTEDET, SOM HAR EN IDÉ TIL EN LØSNING, FORDI DE KAN TRÆKKE PÅ DERES ERFARINGER."

LARS HANSEN, DIREKTØR

FAKTA

I 2009 og 2013 fik SVS Kloakservice en international pris af olieselskabet Shell som den mest sikre virksomhed inden for sit felt i Europa. Shell har 300.000 leverandører på verdensplan.

SVS Kloakservice renser også søer i byer for slam, så de kan optage mere regnvand.

De kæmper for at håndtere FREMTIDENS KLIMAUDFORDRINGER

nyrup plast

Virksomheden Nyrup Plast er eksperter i at håndtere regnvand. Både når det gælder genanvendelse, og når det gælder om at ruste danske byer til at kunne klare skybrud uden oversvømmelser.

De kommende år vil byde på flere og flere skybrud. Det vil både ramme landområderne med oversvømmelser af marker og enge og byerne, som skal finde nye løsninger, der kan få regnvandet ledt væk fra ejendomme og kloaksystemer, så de ikke oversvømmes. Samtidig er der et stort potentiale i at genanvende regnvandet til forskellige formål.

Virksomheden Nyrup Plast øst for Stenlille er specialister i at udvikle systemer, der kan håndtere skybrud og genanvende regnvand. Det gør dem til en vigtig spiller i fremtidens arbejde med at ruste Danmark til klimaforandringer. Rasmus Mørkenborg, der er ejer og direktør, fortæller: "Skybrudshåndtering er en topprioritet i dag. Vi er med i en række innovationsprojekter med kommuner og forsyningsselskaber, hvor vi sammen udvikler anlæg, der kan håndtere regnvand efter skybrud. Vi arbejder både med, hvordan vores kunder kan undgå oversvømmelser, men også med, hvordan man kan genanvende regnvandet for eksempel til vanding af træer og parker i byer, så man ikke behøver bruge grundvand til det," siger han.

Virksomheden har for nylig udviklet en regulatorventil med en automatisk lukkemekanisme. Den bruges til at lede regnvandet fra opsamlingsbassiner langsomt ud i kloakkerne, så de ikke bliver overbelastede. Lukkemekanismen sikrer, at kloakvandet ikke løber tilbage og forurener vandet i bassinerne.

De første i Danmark

Regnvand har altid fyldt meget i virksomheden. Rasmus Mørkenborgs far, Henrik Johansen, der overtog virksomheden i 1990, var den første i Danmark, der begyndte at tænke i genanvendelse af regnvand. Ud over skybrudshåndtering leverer virksomheden i dag systemer til genanvendelse af regnvand både i husstande og lejlighedskomplekser og i virksomheder.

Passer på vandet

Regnvand er godt, fordi det er uden kalk og okker og dermed faktisk bedre end grundvand til vask og rengøring. Men det kræver, at man opbevarer det rigtigt. Rasmus Mørkenborg forklarer:

FAKTA

Nyrup Plast arbejder med håndtering af regnvand og spildevand og kloakering.

Nyrup Plast har bl.a. udviklet systemet "Sedi-pipe", der kan rense overfladevand fra for eksempel motorveje for fint mikrosand og slam, skadelige stoffer, bremsesøv og andet, inden det løber ud i åer og søer.

Med det ikoniske vandtårn og mange søer og åer mener Rasmus Mørkenborg, at Sorø Kommune skulle brande sig på vand og for eksempel stille krav om regnvandssystemer i nye udstykninger og til virksomheder.

"VI GLEMMER TIT, AT DET ER VORES BØRNEBØRN, DER SKAL LEVE I EN VERDEN, VI MÅSKE IKKE PASSEDE PÅ. DET TÆNKER JEG MÅSKE MERE OVER END ANDRE."

RASMUS MØRKENBORG
EJER & DIREKTØR

"Sætter man en tønde op til opsamling af regnvand, kommer der alger i den efter en måned. Reglen er, at temperaturen skal være under 18 grader, så algerne ikke begynder at vokse. Vandet må ikke få sollys, og der skal være et ordentligt filter, som søger for, at vandet kommer ind og ud af tanken på den rigtige måde," siger han.

Tænk på børnebørnene

Bæredygtighed gennemsyrrer også selve virksomheden Nyrup Plast. Vandet på toiletterne er naturligvis genanvendt regnvand, og også i produktionen bruges regnvand. Det betyder, at virksomheden kun bruger 10 kubikmeter vandværksvand om året, mens en almindelig familie bruger 100 kubikmeter!

Men miljøbevidstheden slutter ikke her. "Vores gaffeltrucks kører i dag på el i stedet for på diesel, og vi håndterer vores skrald og restprodukter miljørigtigt. Vi glemmer tit, at det er vores børnebørn, der skal leve i en verden, vi måske ikke passede på. Det tænker jeg måske mere over end andre," siger Rasmus Mørkenborg.

Deler viden med næste generation

Virksomheden deler gerne sin viden om håndtering af regnvand, kloakering og skybrudssystemer med kommende rådgivere og kloakmestre. De har for eksempel besøgt af elever fra EUC.

"Den tid vi bruger er både en investering for dem og for os. De kan være potentielle medarbejdere i vores firma. Eller de kan komme til at sidde i jobs, hvor de har brug for svar på nogle udfordringer, og så ved de, at de altid trygt kan ringe til os og få rådgivning og hjælp, fordi der er opbygget et netværk," siger Rasmus Mørkenborg.

Truet dansk kirsebær er verdens **SUNDESTE**

Sorøvirksomhed udvikler koncentratet fra bær og frugter, der kan blive fremtidens sunde ingrediens i fødevarer og kosttilskud.

Den danske forsknings- og udviklingsvirksomhed Asiros A/S og datterselskabet Asiros Nordic A/S i Sorø er på en sundhedsmission. De udvikler og producerer frugtkoncentrat, safter og frugtbaserede pulvere. På virksomhedens laboratorium arbejder forskere på at dokumentere, hvilke aktive stoffer fra naturen, der kan bruges i forebyggelsen af sygdomme eller som kan hjælpe til en øget livskvalitet i form af et længere og sundere liv med øget energi. Stofferne har potentielt positive virkninger på alt fra at forebygge rynker og øge den fysiske ydeevne til at forbedre hu-

kommelsen. Virksomheden arbejder med at kortlægge de sundhedsfremmende stoffer i bær og frugter og håber i en nær fremtid at få anerkendt deres forskning, så stofferne kan indgå i udvikling af nye sundhedsprodukter.

Sunde stoffer kan redde truede sorter

Virksomheden blev i sin tid stiftet af Morten Weidner, som har en Ph.d. i biokemi, og Ida Weidner, som er læge. De har samlet bær fra hele verden for at undersøge, hvilke bærsorter der rummer flest af de sunde aktive stoffer. Det har vist sig, at det danske stevnskirsebær,

som er gammel dansk kirsebærssort, faktisk er smækfuldt af de attraktive stoffer.

Det var i sidste time, at Asiros opdagede stevnskirsebærrets særlige egenskaber, fortæller Lars Juhl Jensen, som er økonomidirektør i virksomheden. "Rundt om i landet var avlerne begyndt at fælde deres kirsebærtræer og lukke produktionen på grund af konkurrencen fra Polen. Men vi valgte at gå ind og betale avlerne en del mere end markedsprisen, fordi vi gerne ville bevare det her bær," siger han.

Virksomheden har i dag kontrakter med avlere over hele Sjælland og Fyn.

Der er krudt i nordiske shots

De sunde stoffer fra bær, frugt og urter udvindes som koncentrat i flydende eller pulverform. Koncentraterne sælges både til produktion af kosttilskud, sundhedsbarer og safter. Virksomheden tapper desuden 3,5 millioner ingefærshots om året og leverer frugtkoncentrater til Danmarks største producent af marmelader. I samarbejde med amerikanske partnere har Asiros for nyligt udviklet en serie af nordiske shots, der er ved at blive testet i 7-Eleven-kioskerne i Californien.

Økologi er fremtiden

Da Asiros Nordic overtog fabrikken i 2016 i Sorø, lagde virksomheden en forretningsstrategi, hvor de satsede på gamle danske bærsorter og på økologi. I dag er 60-70 procent af produktionen økologisk.

"Vi kunne se en stor international efterspørgsel efter økologi og nordiske produkter. Vi bryster os af at være en bæredygtig virksomhed med fokus på sundhed, økologi og omsorg for naturen, men vi er det også, fordi det er en

god forretning, som vi tror, har en fremtid," siger Carsten Aalund, som er Kommerciel og Teknisk direktør på fabrikken i Sorø.

Voldsom vækst

Satsningen på sundhed og økologi har vist sig at være rigtig. Siden 2016 har Asiros oplevet en vækst i omsætningen fra 5 millioner til ca. 50 millioner kr. Ambitionen er at nå over 100 millioner kr. om få år. Men det har krævet store investeringer, og det er ingen hemmelighed, at det ikke er alle de gode ideer til produktudvikling, som lykkes.

"Det kræver mod og tålmodighed, hvis du vil udvikle nye produkter inden for sundhed," siger Carsten Aalund.

"...VI VALGTE AT GÅ IND OG BETALE AVLERNE EN DEL MERE END MARKEDSPRISEN, FORDI VI GERNE VILLE BEVARE DET HER BÆR."

LARS JUHL JENSEN, ØKONOMIDIREKTØR

FAKTA

Asiros Nordic kan forarbejde op til kører 100 tons råvarer per døgn i børsæsonen. Det betyder, at der forarbejdes omkring 5.000 tons hvert år. Når der fremstilles koncentrat af råvaren, som i dag er omkring 50 procent af den årlige mængde, kommer der en mængde på omkring 2.000 tons vand. Vandet genanvendes til rengøring, kølesystemer og opvarmning af lokaler. Det betyder, at de sparer 30 procent i energi. Virksomheden genanvender også nogle af restprodukter fra råvarerne for eksempel til at producere aromaer til frugtprodukter. Det resterende affald ender som biogas.

Carsten Aalund, kommerciel og teknisk direktør og Lars Juhl Jensen, økonomidirektør

MAN SKAL SURFE, HVOR DER ER BØLGER

Hvordan kan FN's verdensmål skabe vækst og innovation i små og mellemstore virksomheder?
Det vil ph.d.-studerende Jens Larsen undersøge - med Sorø Kommune som case.

Bæredygtighed udgør et kæmpe vækstpotentiale for de lande og de virksomheder, som tager udfordringen op. Og ikke mindst for de mindre virksomheder.

Forsker ser på Sorø

Rapporten Better Business, Better World anslår, at der over de kommende 10 år vil blive skabt ca. 380 millioner jobs på verdensplan inden for de områder, som har med bæredygtighed og FN's verdensmål at gøre.

Jens Larsen er forsker med tilknytning til Aalborg Universitet. Han er optaget af, hvordan FN's verdensmål kan bidrage til innovation og forretningsudvikling i danske virksomheder, og han håber at skrive sin ph.d. om blandt andet virksomhederne i Sorø Kommune.

"Sorø Kommune er et spændende område for mig at studere. For det første fordi vi

her har en kommune, som har valgt at arbejde aktivt med FN's verdensmål. Og samtidig har vi en masse små og mindre virksomheder, som tilhører den type virksomheder, som typisk kan have ret vanskeligt ved at se sig selv ind i en overordnet agenda som verdensmålene jo er. Endelig er der et godt erhvervs-klima, hvilket er forudsætningen for, at man har lyst til at lytte til hinanden." "Hvis man vil surfe, må man tage derhen, hvor der er bølger. hvor der sker noget. Og det gør der i Sorø Kommune på det her felt," siger han.

Virksomhedsbesøg som led i forarbejdet til sit ph.d.-projekt har Jens Larsen været på besøg hos en god håndfuld af de lokale virksomheder. Han fortæller: "Rigtig mange virksomheder arbejder med bæredygtighed i én eller anden form. Det kan handle om social bæredygtighed, hvor man

måske har ekstra fokus på medarbejdernes trivsel eller på at give plads til nogle medarbejdere, som har forskellige udfordringer. Eller det kan handle om, at man er opmærksom på at mindske sit energiforbrug eller sit råvareforbrug. Så verdensmålene er derude – i mange afskygninger."

Med afsæt i metoden "true storytelling" vil Jens Larsen undersøge, hvordan man taler og agerer i forhold til bæredygtighed og verdensmål i virksomhederne. Ikke for at overbevise, men for at lytte og blive klogere. Og forhåbentlig kan undersøgelsen bidrage til vækst i virksomhederne.

"Virksomheder som tænker bæredygtighed ind i deres forretningsmodel vil have lettere ved at rekruttere i fremtiden. De bliver simpelthen mere attraktive for medarbejderne," siger han.

Rapporten Better, Business Better World er udgivet af the Business and Sustainable Development Commission.

**"HVIS MAN VIL SURFE,
MÅ MAN TAGE DERHEN,
HVOR DER ER BØLGER.
HVOR DER SKER NOGET.
OG DET GØR DER I SORØ
KOMMUNE PÅ DET HER FELT"**

**JENS LARSEN
FORSKER**

FN's verdensmål nr. 3

SUNDHED OG TRIVSEL

skal stå højt på vores fælles erhvervsagenda

I Danmark koster stress samfundet 40 millioner kroner om dagen. Stress er skyld i en million fraværskdage årligt, 30.000 hospitalsindlæggelser, 3.000 førtidspensioner og 500.000 henvendelser i almen praksis hvert år. I følge verdenssundhedsorganisationen WHO bliver stress en af de væsentligste kilder til sygdom i 2020.

Tal fra Sundhedsstyrelsen, viser at i Sorø Kommune har ca. 13.000 personer i alderen 24 – 68 år et højt stressniveau. I erhvervsmæssig sammenhæng udgør stress en af de største faktorer i sygefravær.

Stress var også i fokus da erhvervslivet i Sorø Kommune var samlet til strategivorkshop i sommeren 2018. Det blev aftalt, at Erhvervsudviklingsrådet skulle forsøge at få emnet indarbejdet i kommunens visions- og strategiplan.

Der er mange årsager til stress. Det kan for eksempel være sygdom, økonomi, ændrede familieforhold. Som når unge par pludselig skal forholde sig til livet med børn, familie og store arbejdsbyrder, som gør, at tiden bliver kostbar og dagligdagen presset.

Hovedparten af virksomhederne i Sorø Kommune er små og mellemstore med under 10 ansatte. De bliver derfor også ramt, når en medarbejder rammes af stress. Hvis 10 procent af arbejdskraften rammes, påvirker det naturligvis kollegerne på arbejdspladsen. Sorø Kommunes sundhedscenter hjælper med stor succes stressramte borgere. Det er positivt. Men det rummer også et paradoks, fordi borgerne skal være væk fra arbejdspladsen, før de kan få hjælp.

I min optik vil det være endnu bedre, hvis vi i et samarbejde mellem virksomhederne og sundhedscentret kunne forebygge stress fremfor at helbrede stressramte borgere.

Medarbejderen ved selv, at den er gal, men forsøger ofte selv at løse udfordringerne. Og det er langt fra sikkert, at virksomheden opdager problemet, før det er for sent. Små virksomheder har ikke den nødvendige viden eller ressourcer til at give den rigtige hjælp – det har sundhedscentret derimod. Her er dygtige specialister samlet og kan hjælpe.

Jeg håber og tror på, at vi i løbet af de kommende år, kan etablere en eller anden form for samarbejde, hvor alle parter bidrager med hjælp og støtte, allerede når de først tegn på stress melder sig.

Måske er svaret en "hotline", hvor medarbejderen anonymt kan henvende sig og få hjælp i tide?

Michael von Bülow
Formand for Sorø Erhvervsudviklingsråd

FN's verdensmål nr. 3 har fokus på "Sundhed og Trivsel", hvor formålet er at sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper.

BÆREDYGTIGHED

er ingen hindring – tværtimod!

Virksomheden Siccaro, der designer og sælger hundeudstyr, bruger plast fra havet og økologisk bambus. Fordi kunderne efterspørger det, fordi prisen er i orden, og fordi det er let at få fat på.

Engang var det forbundet med en masse besvær at være bæredygtig. Men den tid er forbi, og skal man tro rapporten Better Business, Better World, ligger der 380 millioner potentielle jobs på verdensplan over de næste 10 år i at satse på bæredygtighed og FN's verdensmål. Og det er blandt små og mellemstore virksomheder, at potentialet er størst.

Lissen Marschall, der er direktør i firmaet Siccaro, der designer og sælger udstyr til hunde og eksporterer til 13 lande, har for længst indset, at bæredygtighed er vejen frem:

"I dag er der ingen forhindringer i at bruge miljørigtige materialer som for eksempel

plast fra havet. Prisen er OK, og det er et godt salgsargument specielt over for unge mennesker. De er interesseret i, hvad produkterne er lavet af, og hvor de kommer fra," siger hun.

HAVPLAST OG ØKOBAMBUS

Et af virksomhedens produkter er en særlig tørredragt til hunde. WetDog dragten tørrer hunden hurtigt og skal ikke vaskes hver gang, ligesom håndklæder skal, da dragten ikke lugter. Stoffet er udviklet af fibre fra blandt andet økologisk bambus. Den emballage, som tørredragten leveres i, er produceret af plast fra vandflasker, som er hentet i havet ud for Kina og Vietnam. Lissen Marschall fortæller, at hun

køber plasten gennem et dansk firma, som er lette at handle med og har certificeringer.

"Selve tørredragten er også CO₂-besparende, fordi den tørrer hurtigt i modsætning til håndklæder, der skal i tørretumbler. Det er også et alternativ til hårtørrer til hunde, der bruger masse elektricitet. Jeg har sågar oplevet jægere, der lader deres Land Rovers løbe i tomgang, så hundene kan tørre, mens de spiser frokost. Ikke ligefrem CO₂-besparende," siger hun.

BÆREDYGTIG LEDELSE

At tænke bæredygtigt ligger lige for, mener Lissen Marschall.

"Jeg er præget af min tid, når det kommer til bæredygtighed. Jeg synes, der er meget fornuft i det og mener, man kan overføre det til måden at drive forretning og lede på.

Selvfølgelig er det vigtigt at stille krav til medarbejderne, men det er også vigtigt, at de ikke brænder ud, men motiveres og finder glæden i arbejdet. Det er vel også at tænke bæredygtigt," siger hun.

STRØMBESPARENDE INNOVATION

Lissen Marschall har tidligere udviklet hårproduktet HairSpa, som er en tørrehætte, som holder på varm fugt omkring håret under hårbehandling. Den bruger ingen strøm i modsætning til de fugtmaskiner, der bruges i frisørsalonerne. Produktet er i dag ude i 16 lande.

TILBUD OG AKTIVITETER

15. Januar 2020

Job- og Uddannelsesmesse

Den 15. januar 2020 samles virksomheder og uddannelsesinstitutioner for at fortælle kommunens 7. og 8. klasser om de mange spændende job- og uddannelsesmuligheder, der findes efter folkeskolen. Sæt kryds i kalenderen, så også DIN virksomhed kan være med og møde fremtidens medarbejdere.

SORØERHVERV

6. Januar 2020

Nytårskur

Traditionen tro inviteres alle virksomheder i Sorø Kommune til en festlig aften, hvor vi ser tilbage på 2019 og frem mod 2020. Lokation og program bliver fastlagt i løbet af efteråret 2019, så tilmeld dig vores nyhedsbrev eller hold øje med arrangementskalenderen på www.soroe.dk/erhverv.

Bliv opdateret

Ca. 10 gange om året udsender Sorø Erhverv et nyhedsbrev med information, nyheder og invitationer til erhvervs- og netværksarrangementer. Send os en mail på erhverv@soroe.dk med navn, virksomhed og mailadresse for at tilmelde dig nyhedsbrevet.

Vil du høre mere om vores arrangementer og tilbud?

Sorø Erhverv afholder flere arrangementer i løbet af året. Hold øje med arrangementskalenderen på www.soroe.dk/erhverv. Du er også altid velkommen til at skrive til erhvervsservice@soroe.dk for at høre mere eller tilmelde dig. Du kan også fange os på telefon **57 87 60 35**.

Få sparring

Som iværksætter eller virksomhed har du mulighed for at styrke din forretning ved at få sparring og vejledning hos Sorø Erhverv. Vi kan desuden henvise dig anden hjælp eller til videre rådgivning hos blandt andet Erhvervscenter Sjælland. To gange årligt afholder vi i samarbejde med Slagelse Erhvervscenter iværksætterkurser. Kontakt os på erhverv@soroe.dk for at høre mere om.

Sæt dit præg på fremtiden

Skole-virksomhedssamarbejdet er i højsædet i Sorø Kommune. Der er mange spændende projekter og samarbejder i gang – og vi er altid åbne for nye ideer. Som virksomhed har du chancen for at møde fremtidens arbejdskraft og komme i dialog med de unge om studievalg og karrieremuligheder, og du har mulighed for at komme i dialog med børn og unge og måske få nogle helt nye input til din forretning. Læs mere på hjemmesiden eller skriv til os på erhverv@soroe.dk.

Vil du høre mere om ovenstående, kan du kontakte os på erhverv@soroe.dk eller på tlf. 57 87 60 35

Ret til ændringer forbeholdes